

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Petra Mikeše a Milana Podhrázkého v právní věci žalobce: **J. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, sídlem Masarykova 427/31, Brno, o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 10. 2021, čj. 39436/21/5100-31462-708633, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 4. 5. 2022, čj. 59 Af 10/2022-59,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou domáhá zrušení nebo vyslovení nicotnosti shora uvedeného rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil rozhodnutí Finančního úřadu pro Liberecký kraj (dále „správce daně“) ze dne 29. 4. 2021, čj. 714750/21/2601-70461-507184. Tímto rozhodnutím správce daně zastavil řízení ve věci dodatečného daňového přiznání žalobce na zdaňovací období roku 2019.

[2] V řízení o žalobě žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl, aby mu byl ustanoven zástupce. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci v záhlaví uvedeným usnesením tuto žádost i návrh zamítl z důvodu, že žalobce neunesl své

břemeno tvrzení ani břemeno důkazní, neboť údaje, které poskytl soudu pro účely posouzení své nemajetnosti, nejsou úplné a neposkytují ucelený přehled o jeho majetkové situaci. Žalobce stejně jako v jiných svých věcech v minulosti uvedl, že nemá žádný majetek větší hodnoty, který by mohl být zpeněžen a použit k zaplacení soudního poplatku a právního zastoupení, neboť je nezákonně obstaven a je na něj nařízena exekuce. Podle krajského soudu ale bylo povinností žalobce, aby soudu sdělil pravdivě a úplně veškerý majetek větší hodnoty, byť je takový majetek předmětem výkonu rozhodnutí nebo exekuce, a případně doplnil, na základě kterého rozhodnutí správního nebo soudního orgánu, na základě kterého titulu, a pro jakou výši dlužné částky, s ním nemůže disponovat. Soud již v minulosti zjistil, že žalobce vlastní či spoluvlastní celou řadu dalších nemovitostí, jejichž zatížení exekucemi nedoložil.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Žalobce (dále „stěžovatel“) usnesení krajského soudu napadl kasační stížností. Namítl, že krajský soud rozhodl na základě domněnek a uměle konstruovaného skutkového a právního stavu, který je v rozporu s řádně a včas předloženými podklady. Stěžovatel nedostal příležitost se k tomu vyjádřit. Bylo mu účelově upřeno právo na věcné hodnocení jeho problému po právní a faktické stránce, a to navíc v době nouzového či pandemického stavu a s ním spojených omezení proti šíření pandemie covid-19. Nejen jeho žaloba, ale i nárok na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce byly krajskému soudu řádně a včas prokázány.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[4] Nejvyšší správní soud úvodem předeseílá, že nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, a to z důvodu, že jej uplatnil jako zcela blanketní bez jakéhokoliv odůvodnění, přičemž důvody nedoplnil ani posléze v průběhu řízení. O kasační stížnosti navíc soud rozhodl bez zbytečného odkladu.

[5] Stěžovatele v nynějším řízení o kasační stížnosti netíží poplatková povinnost a ani povinnost být zastoupen advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení krajského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Stěžovatel v kasační stížnosti požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl, aby jí soud ustanovil zástupce. S ohledem na výše uvedené nebylo třeba rozhodovat o žádosti o osvobození od soudních poplatků.

[6] Co se týče návrhu na ustanovení zástupce, soud jej výrokem I. zamítl z následujících důvodů. Podle § 35 odst. 10 věty první před středníkem s. ř. s. *navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.* Soud v souvislosti s posuzováním toho, zda je splněna podmínka nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně práv navrhovatele, přihlíží k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce (stěžovatele) o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také i k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky NSS ze dne 30. 9. 2003, čj.

pokračování

1 Azs 5/2003, č. 108/2004 Sb. NSS, a ze dne 26. 2. 2004, čj. 6 Azs 19/2003-45, č. 492/2005 Sb. NSS). Jak bylo výše již uvedeno, zastoupení stěžovatele advokátem v tomto řízení není povinné. Stěžovatel je českým občanem a ve svých podáních je schopen v rámci právně jednoduchého řízení (týkajícího se otázky doložení majetkových poměrů pro účely osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce) hájit svá práva a vysvětlit, proč považuje napadené usnesení za nesprávné. To prokázal jak v této věci, kde podal bezvadnou kasační stížnost, tak v řadě předcházejících řízení u Nejvyššího správního soudu, jichž zahájil již 120. V jejich rámci rovněž byl opakovaně seznámen také se základními judikaturními východisky rozhodnými pro posouzení sporných otázek. Ustanovení zástupce proto není v případě stěžovatele nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[7] S ohledem na existující praxi Nejvyšší správní soud přešel po zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce rovnou k rozhodnutí věci (srov. rozsudky NSS ze dne 10. 2. 2022, čj. 1 As 8/2022-21, ze dne 29. 10. 2020, čj. 4 As 307/2020-22, ze dne 3. 6. 2020, čj. 6 As 72/2020-21, ze dne 17. 2. 2021, čj. 7 As 379/2020-15), neboť rozhodovat samostatně o návrhu na ustanovení zástupce by v případě stěžovatele nebylo účelné. Takový postup by mu sice hypoteticky umožnil, aby si sám na své náklady zajistil právní zastoupení, nicméně stěžovateli již byla v minulosti tato příležitost opakovaně poskytnuta a zastoupení si přesto nezajistil, a to ani v řízeních, ve kterých bylo zastoupení povinné a stěžovatel byl k předložení plné moci udělené advokátovi vyzván (viz usnesení NSS ze dne 20. 5. 2021, čj. 1 Afs 26/2021-33, ze dne 25. 6. 2020, čj. 1 Afs 398/2019-51, ze dne 15. 10. 2021, čj. 10 Afs 286/2021-36, bod 6, nebo ze dne 6. 11. 2019, čj. 6 Afs 199/2019-15, bod 7).

[8] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v mezích kasační stížnosti a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[9] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[10] Z judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků. Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS, a usnesení NSS ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS). Ani soud ale nemůže při posuzování žádosti zůstat zcela pasivní. Pokud z předložených důkazů není možné náležitě posoudit majetkové a sociální poměry žadatele a ověřit si jeho tvrzení, je soud povinen žadatele poučit, jakým způsobem může svá tvrzení doplnit a prokázat, aby v řízení neutrpěl újmu (viz rozsudek NSS ze dne 24. 9. 2008, čj. 1 As 63/2008-34). Pokud existují pochyby o žadatelem tvrzené nemajetnosti, je na soudu, aby si, pokud možno v součinnosti s účastníkem, dalším šetřením učinil co možná nejpresnější obraz o tom, jaké jsou jeho skutečné majetkové poměry (viz rozsudek NSS ze dne 24. 7. 2015, čj. 2 As 153/2015-27). Pokud jsou žadatelova tvrzení nevěrohodná či neúplná, soud žádost

o osvobození od soudního poplatku zamítne (srov. rozsudky NSS ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009-88, č. 1962/2010 Sb. NSS, ze dne 1. 3. 2013, čj. 9 As 7/2013-12, ze dne 9. 12. 2010, čj. 1 As 81/2010-185, ze dne 27. 10. 2015, čj. 8 As 88/2015-21, anebo ze dne 9. 12. 2021, čj. 8 As 272/2021-30).

[11] Nejvyšší správní soud z předloženého spisu ověřil, že krajský soud stěžovateli zaslal k vyplnění formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ a vyzval jej k jeho vyplnění a sdělení důvodů, proč je ustanovení zástupce třeba k ochraně jejích práv. Stěžovatel na tuto výzvu zareagoval podáním, ve kterém odkázal na obsah svého podání v jiné věci. Krajský soud proto vyšel z vyplněného formuláře, který stěžovatel soudu zaslal v jím odkazované věci sp. zn. 59 Af 11/2022.

[12] Stěžovatelovy kasační námitky Nejvyšší správní soud neshledal důvodné. Nelze přisvědčit tomu, že by krajský soud vyšel z domněnek či uměle konstruovaného skutkového stavu, jak tvrdí stěžovatel. Krajský soud vyšel z tvrzení stěžovatele, nicméně učinil závěr, že tato tvrzení nebyla úplná, neboť stěžovatel soudu nesdělil potřebné informace o vlastněných či spoluvlastněných nemovitostech ani o svých dlužích. Je pak na soudu a nikoliv na stěžovateli, aby relevanci těchto skutečností posoudil. Proti těmto závěrům stěžovatel nepředestřel žádnou ucelenou argumentaci. Pouze zcela obecně tvrdí, že jsou v rozporu s řádně a včas předloženými podklady, aniž uvedl, o jaké podklady se jedná a kdy je soudu předložil či prokázal. Pokud stěžovatel namítá, že nedostal příležitost se k závěrům krajského soudu vyjádřit, v obecné rovině platí (jak bylo již výše uvedeno), že by soud měl žadateli umožnit doplnění chybějících tvrzení či vyjasnění konkrétních nejasností, které vyplnou z jeho tvrzení. V nyní posuzované věci nicméně krajský soud vyložil, že v případě stěžovatele již žádosti o osvobození od soudních poplatků opakovaně zamítl z důvodu neunesení důkazního břemene ohledně majetkových poměrů. Na tento závěr stěžovatel v kasační stížnosti rovněž nijak nereaguje, přičemž lze pouze nad rámec nutného odůvodnění stručně uzavřít, že zdůvodnění postupu krajského soudu v tomto směru nelze považovat za excesivní a neodůvodněné vybočení z judikturních požadavků na postup soudu v obdobných situacích.

IV. Závěr a náklady řízení

[13] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji dle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[14] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. června 2022

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu